

Міська програма розвитку та функціонування української мови «Черкаси розмовляють українською» на 2023-2026 роки

I. Загальні положення

Програма складена на виконання статей 10 та 144 Конституції України, Указу Президента України «Про Концепцію державної мовної політики», законів України «Про забезпечення функціонування української мови як державної», «Про місцеве самоврядування в Україні», розпорядження Кабінету Міністрів України від 17.07.2019 № 596-р «Про схвалення Стратегії популяризації української мови до 2030 року «Сильна мова – успішна держава» (зі змінами).

Програма визначає основні напрямки, пріоритети, завдання розвитку української мови на 2023-2026 роки та містить основні заходи реалізації та її терміни виконання.

Особливого значення впровадження української мови в усіх сферах життя відбулося з моменту початку російської збройної агресії у лютому 2022 року. Значна частина російськомовного населення міста свідомо перейшла на спілкування українською мовою.

Молодь міста демонструє володіння українською мовою, свою повагу до української державності.

Мова – інструмент соціальної згуртованості, зростання та процвітання.

Проте потребує подальшої активізації робота щодо забезпечення належного використання державної мови у різних сферах життя: торгівлі, транспорті, рекламі тощо.

Програма є пріоритетним освітньо-культурним напрямком розвитку громади міста.

Останнім часом зросла кількість громадських ініціатив щодо утвердження та розвитку української мови.

Реалізація програми передбачає популяризацію української мови, культури та історичної пам'яті української нації через мовно-культурні, мовно-інформаційні заходи, що сприятимуть зміцненню україномовного національно-патріотичного середовища в громаді міста Черкаси.

II. Мета Програми

Метою програми є забезпечення культурно-мовних прав громадян відповідно до чинного законодавства України шляхом створення оптимальних умов для функціонування української мови в усіх сферах суспільного життя в Черкаській міській територіальній громаді.

III. Перелік завдань на виконання Програми

Програма спрямована на виконання наступних завдань:

- забезпечення дотримання конституційних гарантій і вимог законодавства щодо функціонування української мови як державної;
- утвердження української мови, набуття нею рис престижності, перспективності та авторитетності;

- створення україномовного середовища в усіх сферах життєдіяльності міста та формування цілісного інформаційно-культурного простору.

IV. Паспорт Програми

Паспорт Програми визначає законодавчі підстави її реалізації, мету, завдання, напрями діяльності, а також її результативні показники.

Паспорт програми затверджується у визначений законодавством термін.

V. Перелік заходів виконання Програми

№ п/п	Найменування заходів	Термін виконання	Виконавці
1. Сприяння функціонуванню державної мови в усіх сферах суспільного життя			
1.1	Проведення щорічної всеукраїнської мовної конференції для учнівської молоді	Щорічно листопад	Департамент освіти та гуманітарної політики Черкаської міської ради
1.2	Підвищення обізнаності громадян стосовно порядку застосування норм законодавства про державну мову у відповідних сферах, забезпечення реалізації громадянами права на одержання інформації та послуг українською мовою, у тому числі через засоби масової інформації, рекламу	постійно	Управління інформаційної політики Черкаської міської ради
1.3	Поповнення бібліотечних фондів закладів освіти, культури українськими виданнями	2023-2026	Департамент освіти та гуманітарної політики Черкаської міської ради
1.4	Актуалізація та збереження бібліотечних фондів централізованої бібліотечної системи міста згідно з рекомендаціями Міністерства культури та інформаційної політики України	2023-2026	Департамент освіти та гуманітарної політики Черкаської міської ради
1.5	Розвиток мережі краєзнавчих, народознавчих музеїв у закладах освіти і культури	2023-2026	Департамент освіти та гуманітарної політики Черкаської міської ради
2. Формування єдиного україномовного простору міста			
2.1	Неухильне дотримання надавачами послуг у сфері торгівлі, транспорту, соціального обслуговування, об'єктів ресторанного господарства законодавства про державну мову	2023-2026	Департамент економіки Черкаської міської ради, департамент дорожньо-транспортної інфраструктури та екології Черкаської міської ради, управління інспектування Черкаської міської ради
2.2	Забезпечення права громадян на отримання медичного обслуговування державною мовою	2023-2026	Департамент охорони здоров'я та медичних послуг Черкаської міської ради
2.3	Забезпечення дотримання мовного законодавства у сфері реклами	постійно	Департамент економіки Черкаської міської ради, управління інформаційної політики Черкаської міської ради
2.4	Показ української кінокласики або сучасного українського кіно, україномовного контенту в	2023-2026	Департамент освіти та гуманітарної політики Черкаської міської ради

	приміщеннях громадських просторів, закладів культури		
3. Мотивування мешканців міста до вивчення, навчання та спілкування українською мовою			
3.1	Проведення тематичних флешмобів щодо популяризації української мови	2023-2026	Департамент освіти та гуманітарної політики Черкаської міської ради
3.2	Організація курсів з вивчення та удосконалення української мови для внутрішньо переміщених осіб	з 2023 року	КУ «Центр професійного розвитку педагогічних працівників» Черкаської міської ради
3.3	Організація в бібліотеках міста мовних курсів «Мовна школа» та «Бібліотечний репетитор» для покращення знань з рідної мови та літератури	2023-2026	Департамент освіти та гуманітарної політики Черкаської міської ради
3.4	Забезпечення участі учнів у Всеукраїнських та Міжнародних мовно-літературних конкурсах, предметних олімпіадах з української мови, конкурсах, турнірах, мовних літніх таборах для учнівської молоді	2023-2026	КУ «Центр професійного розвитку педагогічних працівників» Черкаської міської ради, керівники закладів освіти
3.5	Участь представників органів місцевого самоврядування, закладів освіти, культури, спорту, підприємств, організацій та установ у Всеукраїнського радіо диктанті національної єдності	щорічно 09.11	Управління інформаційної політики Черкаської міської ради
3.6	Проведення науково-практичних конференцій, семінарів з питань підвищення якості викладання державною мовою в закладах освіти	2023-2026	Департамент освіти та гуманітарної політики Черкаської міської ради, КУ «Центр професійного розвитку педагогічних працівників» Черкаської міської ради, керівники закладів освіти
3.7	Проведення в закладах культури культурно-просвітницьких заходів, спрямованих на популяризацію української мови, культури та історії України	2023-2026	Департамент освіти та гуманітарної політики Черкаської міської ради
3.8	Активне використання методик розвитку мовлення здобувачів дошкільної освіти відповідно до змісту Базового компонента	2023-2026	Департамент освіти та гуманітарної політики Черкаської міської ради, КУ «Центр професійного розвитку педагогічних працівників» Черкаської міської ради, керівники закладів дошкільної освіти
3.9	Упровадження факультативів, курсів за вибором з українознавства, народознавства, історії рідного краю, історії України, етнографії тощо в закладах освіти із залученням музейних працівників, науковців	2023-2026	Департамент освіти та гуманітарної політики Черкаської міської ради, керівники закладів освіти

	закладів вищої освіти		
3.10	Проведення консультацій з батьками вихованців закладів дошкільної освіти щодо формування мовної компетенції дошкільників	2023-2026	Департамент освіти та гуманітарної політики Черкаської міської ради, керівники закладів дошкільної освіти
3.11	Проведення заходів щодо популяризації ювілейних дат видатних українських письменників, митців, мовознавців		Департамент освіти та гуманітарної політики Черкаської міської ради
3.12	Організація практичних занять з удосконалення та вивчення української мови для працівників сфери послуг, представників бізнесу	2023-2026	Департамент освіти та гуманітарної політики Черкаської міської ради
3.13	Організація та проведення в закладах освіти заходів до Дня української писемності та мови	щорічно 09.11	Департамент освіти та гуманітарної політики Черкаської міської ради
3.14	Упровадження проекту «КЛЮЧ» (краща література юним читачам) та заходів до Дня рідної мови в міських бібліотеках	щорічно листопад	Департамент освіти та гуманітарної політики Черкаської міської ради
4. Моніторингові дослідження та контроль за розвитком і функціонуванням української мови			
4.1	Проведення опитування серед мешканців територіальної громади міста щодо впровадження державної мови у всіх сферах життєдіяльності міста та вжиття заходів щодо дотримання мовного законодавства	щорічно	Управління інформаційної політики Черкаської міської ради
4.2	Моніторинг дотримання мовного законодавства на всіх рівнях здобуття освіти	щорічно	Департамент освіти та гуманітарної політики Черкаської міської ради

VI. Обсяг і джерела фінансування Програми

Програма не потребує фінансування.

VII. Контроль за ходом виконання Програми

Відповідальним виконавцем програми є департамент освіти та гуманітарної політики Черкаської міської ради, що забезпечує контроль за виконанням Програми та складання звіту про виконання її заходів.

Оцінка ефективності програми здійснюється на підставі аналізу результативних показників, а також іншої інформації.

Департамент освіти та гуманітарної політики Черкаської міської ради узагальнює інформацію про хід та результати виконання заходів Програми.

VIII. Очікувані результати виконання Програми

Виконання Програми дасть змогу:

- забезпечити функціонування державної мови в усіх сферах суспільного життя;
- створити україномовний простір в усіх сферах життєдіяльності міста
- забезпечити культурно-мовні права громадян відповідно до чинного законодавства України;
- забезпечити утвердження української мови, набуття нею рис престижності, перспективності та авторитетності;

- сприяти спілкуванню громади українською мовою.

ІХ Результативні показники, що характеризують виконання Програми

№п/п	Результативні показники	Од. виміру	2023 рік	2024 рік	2025 рік	2026 рік
1. Основні показники Програми						
1	Розвиток мережі краєзнавчих, народознавчих музеїв, світлиць, куточків у закладах освіти і культури	од.	11	12	13	14
2	Проведення щорічної всеукраїнської мовної конференції для учнівської молоді	осіб	100	120	140	160
3	Показ української кінокласики, сучасного українського кіно, україномовного контенту в приміщеннях громадських просторів, закладах культури	од.	3600	3700	3800	3900
4	Проведення тематичних флешмобів з популяризації української мови	од.	4	5	6	7
5	Організація курсів з вивчення та удосконалення української мови для внутрішньо переміщених осіб	осіб	15	20	25	30
6	Організація в бібліотеках міста мовних курсів «Мовна школа» та «Бібліотечний репетитор», для покращення знань з рідної мови та літератури	осіб	30	45	60	75
7	Організація роботи мовних літніх таборів в закладах загальної середньої освіти для учнівської молоді	осіб	400	420	440	460
8	Забезпечення участі учнів у Всеукраїнських та Міжнародних мовно-літературних конкурсах, предметних олімпіадах з української мови, конкурсах, турнірах	осіб	280	290	300	310
9	Участь представників органів місцевого самоврядування, закладів освіти, культури, спорту, підприємств, організацій та установ у Всеукраїнському радіо диктанті національної єдності	осіб	2000	2200	2400	2600
10	Проведення науково-практичних конференцій, семінарів з питань підвищення якості викладання державною мовою в закладах освіти	осіб	300	320	340	360
11	Проведення в закладах культури культурно-просвітницьких заходів спрямованих на популяризацію української мови, культури та історії України	осіб	2000	2050	2100	2150
12	Впровадження факультативів, курсів за вибором з українознавства, народознавства, історії рідного краю, історії України, етнографії тощо в закладах освіти із залученням музейних працівників, науковців закладів вищої	осіб	3000	3050	3100	3150

	освіти					
13	Проведення консультацій з батьками вихованців закладів дошкільної освіти щодо формування мовної компетенції дошкільників	осіб	7000	7100	7200	7300
14	Проведення заходів щодо популяризації творчості видатних українських письменників, митців, мовознавців в закладах освіти та культури	од.	30	35	40	45
15	Організація практичних занять з удосконалення та вивчення української мови для працівників сфери послуг, представників бізнесу	осіб	20	25	30	35
16	Організація та проведення в закладах освіти заходів до Дня української писемності та мови	осіб	2000	2200	2400	2600
17	Упровадження проекту «КЛЮЧ» (краща література юним читачам) та заходів до Дня рідної мови в міських бібліотеках	осіб	100	120	140	160
18	Проведення опитування серед мешканців територіальної громади міста щодо впровадження державної мови у всіх сферах життєдіяльності міста та вжиття заходів щодо дотримання мовного законодавства	осіб	15000	-	-	15000

2. Ефективність

1	Збільшення кількості краєзнавчих, народознавчих музеїв, світлиць, куточків у закладах освіти і культури	од.	1	1	1	1
2	Збільшення кількості учасників щорічної Всеукраїнської мовної конференції для учнівської молоді	осіб	20	20	20	20
3	Збільшення кількості показів української кінокласики, сучасного українського кіно, україномовного контенту в приміщеннях громадських просторів, закладах культури	од.	100	100	100	100
4	Збільшення кількості внутрішньо переміщених осіб, які відвідують курси з вивчення та удосконалення української мови	осіб	5	5	5	5
5	Збільшення учасників мовних курсів у бібліотеках «Мовна школа» та «Бібліотечний репетитор», для покращення знань з рідної мови та літератури	осіб	15	15	15	15
6	Збільшення кількості учасників мовних літніх таборів для учнівської молоді	осіб	10	20	20	20
7	Збільшення кількості учасників всеукраїнських та міжнародних мовно-літературних конкурсах, предметних олімпіадах з української мови, конкурсах, турнірах	осіб	10	10	10	10
8	Збільшення кількості учасників із числа представників органів місцевого	осіб	200	200	200	200

	самоврядування, закладів освіти, культури, спорту, підприємств, організацій та установ у Всеукраїнському радіо диктанті національної єдності					
9	Збільшення кількості учасників науково-практичних конференцій, семінарів з питань підвищення якості викладання державною мовою в закладах освіти	осіб	20	20	20	20
10	Збільшення кількості учасників культурно-просвітницьких заходів, спрямованих на популяризацію української мови, культури та історії України в закладах культури	осіб	50	50	50	50
11	Збільшення кількості здобувачів освіти, які вивчають факультативи, курси за вибором з українознавства, народознавства, історії рідного краю, історії України, етнографії тощо в закладах освіти із залученням музейних працівників, науковців закладів вищої освіти	осіб	50	50	50	50
12	Збільшення кількості учасників консультацій – батьків вихованців закладів дошкільної освіти щодо формування мовної компетенції дошкільників	осіб	100	100	100	100
13	Збільшення кількості заходів щодо популяризації творчості видатних українських письменників, митців, мовознавців в закладах освіти та культури	од.	5	5	5	5
14	Збільшення чисельності учасників практичних занять з удосконалення та вивчення української мови для працівників сфери послуг, представників бізнесу	осіб	5	5	5	5
15	Збільшення кількості учасників заходів до Дня української писемності та мови в закладах освіти	осіб	200	200	200	200
16	Збільшення кількості учасників проекту «КЛЮЧ» (краща література юним читачам) та заходів до Дня рідної мови в міських бібліотеках	осіб	20	20	20	20

3. Якість

1	Збільшення кількості (щорічно) краєзнавчих, народознавчих музеїв, світлиць, куточків у закладах освіти і культури	%	10	20	30	40
2	Збільшення кількості учасників щорічної Всеукраїнської мовної конференції для учнівської молоді	%	11	33	56	78
3	Збільшення кількості показів української кінокласики, сучасного українського кіно, україномовного контенту в	%	3	6	9	11

	приміщеннях громадських просторів, закладах культури					
4	Збільшення кількості внутрішньо переміщених осіб, які відвідують курси з вивчення та удосконалення української мови	%	-	33	67	100
5	Збільшення учасників мовних курсів у бібліотеках «Мовна школа» та «Бібліотечний репетитор», для покращення знань з рідної мови та літератури	%	-	50	100	150
6	Збільшення кількості учасників мовних літніх таборів для учнівської молоді	%	5	11	16	21
7	Збільшення кількості учасників всеукраїнських та міжнародних мовно-літературних конкурсів, предметних олімпіад з української мови, конкурсів, турнірів	%	4	7	11	15
8	Збільшення кількості учасників із числа представників органів місцевого самоврядування, закладів освіти, культури, спорту, підприємств, організацій та установ у Всеукраїнському радіо диктанті національної єдності	%	-	10	20	30
9	Збільшення кількості учасників науково-практичних конференцій, семінарів з питань підвищення якості викладання державною мовою в закладах освіти	%	7	14	21	29
10	Збільшення кількості учасників культурно-просвітницьких заходів, спрямованих на популяризацію української мови, культури та історії України в закладах культури	%	3	5	8	10
11	Збільшення кількості здобувачів освіти, які вивчають факультативи, курси за вибором з українознавства, народознавства, історії рідного краю, історії України, етнографії тощо в закладах освіти із залученням музейних працівників, науковців закладів вищої освіти	%	2	3	4	5
12	Збільшення кількості учасників консультацій – батьків вихованців закладів дошкільної освіти щодо формування мовної компетенції дошкільників	%	-	2	3	4
13	Збільшення кількості заходів щодо популяризації творчості видатних українських письменників, митців, мовознавців в закладах освіти та культури	%	20	40	60	80
14	Збільшення чисельності учасників практичних занять з удосконалення та вивчення української мови для	%	-	25	50	75

	працівників сфери послуг, представників бізнесу					
15	Збільшення кількості учасників заходів до Дня української писемності та мови в закладах освіти	%	11	22	33	44
16	Збільшення кількості учасників проекту «КЛЮЧ» (краща література юним читачам) та заходів до Дня рідної мови в міських бібліотеках	%	-	20	40	60